ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ДЕВЕКОМ Д.О.О. НИШ против СРБИЈЕ
(Представка број 16947/22)

ПРЕСУДА

Члан 1. Протокола број 1 • Мирно уживање имовине • Одбијање царинских органа да исплате камату на увозне дажбине које су од предузећа подносиоца представке неосновано наплаћене, а затим, готово десет година касније, враћене • Изостанак постизања правичне равнотеже између супротстављених интереса • Појединачан и прекомеран терет • Неисплаћивање макар законске камате је лишило предузеће подносиоца представке адекватног и делотворног обештећења

Припремио Секретаријат. Није обавезујуће по Суд.

СТРАЗБУР

13. октобар 2026. године

Ова пресуда ће постати правноснажна у околностима утврђеним у члану 44. став 2. Конвенције. Она може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Девеком Д.О.О. Ниш против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Већа у саставу:

Ioannis Ktistakis*, председник*,

Peeter Roosma,

Lətif Hüseynov,

Diana Kovatcheva,

Úna Ní Raifeartaigh,

Mateja Đurović,

Canòlic Mingorance Cairat*, судије*,

и Milan Blaško, *секретар Одељења,*

Имајући у виду:

представку против Републике Србије (број 16947/22) поднету Суду према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”) од стране српског предузећа, Девеком Д.О.О. Ниш (у даљем тексту: „предузеће подносилац”), дана 31. марта 2022. године;

одлуку да се Влада Републике Србије (у даљем тексту: „Влада”) обавести о притужби у вези са правом предузећа подносиоца на мирно уживање имовине, и да се остатак представке прогласи недопуштеним;

Запажања страна у спору;

Након већања на затвореној седници одржаној 22. септембра 2026. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

УВОД

1. Предмет се односи на право предузећа подносиоца на мирно уживање њене имовине, у складу са чланом 1. Протокола број 1 уз Конвенцију. Предузеће подносилац нарочито истиче да је било изложено прекомерном терету, будући да су царински органи извршили повраћај плаћених царинских дажбина у његову корист тек након значајног протека времена и без исплате камате.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

2. Предузеће подносилац је регистровано у Нишу, Република Србија. Њега је заступао господин Н. Станковић, адвокат из Ниша.

3. Владу је заступала госпођа З. Јадријевић Младар, њена заступница.

4. Чињенице предмета се могу сумирати на следећи начин.

5. Током 2006. године, предузеће подносилац је увезло робу из Босне и Херцеговине и Хрватске у оквиру преференцијалног царинског режима, без плаћања увозних дажбина, у складу са релевантним домаћим законодавством и међународним споразумима који су били уредно ратификовани и на снази у релевантном периоду. Царинарница Ниш (у даљем тексту: „првостепени царински орган”) је издала следеће декларације у том погледу: ЈЦИ УВ4 1071 од 2. марта 2006. године, ЈЦИ УВ4 2469 од 3. маја 2006. године, ЈЦИ УВ4 2751 од 15. маја 2006. године, ЈЦИ УВ4 3185 од 31. маја 2006. године, ЈЦИ УВ4 3393 од 30. јуна 2006. године, ЈЦИ УВ4 4170 од 7. јула 2006. године, ЈЦИ УВ4 4591 од 27. јула 2006. године, ЈЦИ УВ4 5500 од 30. августа 2006. године, ЈЦИ УВ4 6282 од 28. септембра 2006. године, ЈЦИ УВ4 6600 од 11. октобра 2006. године и ЈЦИ УВ4 7035 од 26. октобра 2006. године.

6. Првостепени царински орган је 2009. године, на сопствену иницијативу, покренуо накнадну контролу горе наведених декларација и утврдио да преференцијални третман није требало да буде примењен, закључивши да предметни увоз није испуњавао услове неопходне за признавање преференцијалног порекла. Стога су, након 12 спроведених поступака, наложили предузећу подносиоцу да плати увозне дажбине на увезену робу. Конкретно, првостепени царински орган је донео следећа решења: бр. 02/6 УП/I-1595/2009 од 30. октобра 2009. године; 02/4 УП/I-1596/2009 од 30. октобра 2009. године; 02/1 УП/I-1597/2009 од 30. октобра 2009. године; 02/6 УП/I-1598/2009 од 30. октобра 2009. године; 02/6 УП/I-1603/2009 од 5. новембра 2009. године; 02/1 УП/I-1604/2009 од 5. новембра 2009. године; 02/1 УП/I-1605/2009 од 5. новембра 2009. године; 02/1 УП/I-1606/2009 од 5. новембра 2009. године; 02/6 УП/I-1599/2009 од 10. новембра 2009. године; 02/6 УП/I-1600/2009 од 11. новембра 2009. године; 02/6 УП/I-1601/2009 од 11. новембра 2009. године и 02/6 УП/I-1602/2009 од 11. новембра 2009. године.

7. Предузеће подносилац је уложило жалбу на те одлуке, али с обзиром на то да жалба није имала ефекат одлагања извршења решења оно је морало одмах да плати доспеле износе. Стога је наплаћен износ од 7.381.148 српских динара (RSD – што је у то време износило приближно 78.360 евра (EUR)).

8. Након што је предмет у више наврата враћан на поновно одлучивање, царински органи су утврдили да роба коју је увезло предузеће подносилац не подлеже увозним дажбинама, наложили да се износ исплаћен по том основу врати предузећу подносиоцу, и одбили његово потраживање у погледу исплате камате на тај износ. Тај закључак је био садржан у следећим одлукама првостепеног царинског органа, донетим 13. новембра 2018. године: бр. 04/7 УП/I-8666/2018; 04/7 УП/I-8667/2018; 04/7 УП/I-8668/2018; 04/7 УП/I-8669/2018; 04/7 УП/I-

8670/2018; 04/7 УП/I-8671/2018; 04/7 УП/I-9021/2018; 04/7 УП/I-9022/2018; 04/7 УП/I-9049/2018; 04/7 УП/I-9050/2018; 04/7 УП/I-9051/2018 и 04/7 УП/I-9052/2018.

9. Предузеће подносилац је уложило жалбу због чињенице да му није досуђена камата, али је у периоду од 6. јуна до 16. јула 2019. године надлежно одељење Министарства финансија, конкретно Одељење за другостепени царински поступак у оквиру Сектора за другостепени порески и царински поступак (у даљем тексту: „другостепени царински орган"), потврдило све донете одлуке. Конкретно, другостепени царински орган је донео следеће одлуке: бр. 483-00-51/2019-39 од 6. јуна 2019. године; 483-00-52/2019-39 од 6. јуна 2019. године; 483-00-54/2019-39 од 6. јуна 2019. године; 483-00-55/2019-39 од 6. јуна 2019. године; 483-00-59/2019-39 од 6. јуна 2019. године; 483-00-60/2019-39 од 6. јуна 2019. године; 483-00-61/2019-39 од 6. јуна 2019. године; 483-00-56/2019-39 од 10. јуна 2019. године; 483-00-58/2019-39 од 10. јуна 2019. године; 483-00-53/2019-39 од 12. јуна 2019. године; 483-00-62/2019-39 од 12. јуна 2019. године и 483-00-57/2019-39 од 16. јула 2019. године.

10. У периоду од 29. јула до 29. августа 2019. године, предузећу подносиоцу је враћен тачан износ који је исто исплатило на име увозних дажбина. Повраћаји су тако износили RSD 7.381.148 (у то време приближно EUR 62.671).

11. Предузеће подносилац је покренуло поступке пред Управним судом против горенаведених одлука царинских органа. Суд је одбио тужбе предузећа подносиоца и потврдио оспорене одлуке. Конкретно, Управни суд – Одељење у Нишу је донео следеће пресуде: бр. 11-3 У. 12252/19 од 20. маја 2021. године; 11-1 У. 12253/19 од 3. јуна 2021. године; 11-2 У. 13134/19 од 16. септембра 2021. године; II-3 У. 12186/19 од 8. априла 2021. године; 11-5 У. 12192/19 од 27. маја 2021. године; 11-5 У. 12195/19 од 27. маја 2021. године; 11-5 У. 12251/19 од 27. маја 2021. године; 11-9 У. 12254/19 од 25. октобра 2021. године; II-3 У. 12198/19 од 20. маја 2021. године; 11-8 У. 12197/19 од 4. јуна 2021. године; II-4 У. 12182/19 од 27. маја 2021. године; и II-7 У. 12181/19 од 4. јуна 2021. године.

12. Незадовољно претераним трајањем и исходом царинског поступка, као и поступка пред Управним судом, предузеће подносилац је тим поводом поднело уставне жалбе Уставном суду. Одлукама од 14. октобра 2021. и 24. фебруара 2022. године, Уставни суд је утврдио да је трајање царинског поступка било прекомерно, те је предузећу подносиоцу досудио укупан износ од EUR 3.600 на име накнаде нематеријалне штете у том погледу. Уставни суд је одбацио притужбу предузећа подносиоца поднету на основу члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, која се односила на неисплаћивање камате, уз образложење да предузеће подносилац није навело ниједан основ уставне природе у складу са чланом 58. Устава, те да стога нису испуњени критеријуми за мериторно одлучивање. Уставни суд је даље утврдио да су оспорене пресуде садржале довољно образложења којима се објашњава зашто су потраживања предузећа подносиоца одбијена као неоснована, те да је на основу утврђених чињеница изведен исправан закључак у погледу чињеничних околности.

II. ОСТАЛЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЧИЊЕНИЦЕ

А. Образложење другостепеног царинског органа

13. Све другостепене одлуке садрже готово идентично образложење, услед заузимања истог правног става у свим поступцима. Образложење дато у одлуци број 483-00-58/2019-39 од 10. јуна 2019. године се може сматрати репрезентативним. У тој одлуци је, између осталог, наведено следеће:

„На основу члана 278. став 1. Царинског закона („Службени гласник РС", бр. 18/10, 111/12, 29/15, 108/16), у случајевима када царински орган изврши повраћај царинског дуга [који је обвезник платио], укључујући и износ камате, односно затезне камате, који је зарачунат приликом плаћања тог дуга, царински орган не плаћа и камату. Међутим, став 2. истог члана предвиђа да ће, изузетно од става 1. овог члана, царински орган, у складу са одредбом члана 269. став 1. овог Закона, платити камату када одлука којом је одобрен захтев за повраћај није извршена у року од три месеца од дана њеног доношења. Узимајући у обзир горе наведене одредбе, као и чињеницу да питање камате након одобреног повраћаја плаћеног царинског дуга не представља царински поступак у смислу члана 5. став 1, тачка 14) Царинског закона („Службени гласник РС", бр. 18/10, 111/12, 29/15, 108/16), а имајући у виду да члан 308. наведеног Закона прописује да ће царински поступци започети пре дана почетка примене тог Закона бити окончани у складу са прописима који су важили до дана почетка његове примене, не може се сматрати да је царински поступак започет. Из тог разлога, питање камате се не може решавати у смислу члана 237. претходно важећег Царинског закона („Службени гласник РС", бр. 73/03, 61/05, 85/05, 62/06 и 9/10). Овај став је заузео и Управни суд, Одељење у Нишу, у својој одлуци II-I У. 16603/12 од 22. августа 2013. године. Стога, подносилац жалбе може поднети захтев за исплату камате само у случајевима када одлука којом се одобрава захтев за повраћај средстава није спроведена у року од три месеца од дана њеног доношења. Такав захтев би био предмет посебног управног питања о којем би се одлучивало у складу са чланом

178. Царинског закона („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 111/12, 29/15, 108/16). Из ових разлога, питање плаћања камате из члана 278. наведеног Закона није могло бити решено побијаном одлуком”.

В. Стопа инфлације у Србији током релевантног периода (2009–2019)

14. На основу извештаја Републичког завода за статистику Србије од 12. маја 2025. године, у периоду од 2009. до 2019. године стопа инфлације је износила 69,6%.

РЕЛЕВАНТНИ ПРАВНИ ОКВИР И ПРАКСА

I. УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”, БРОЈ 98⁄06)

15. Чланом 58. Устава јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона. „Право на имовину” може бити одузето или ограничено само у јавном интересу (утврђеном на основу закона), уз накнаду која не може бити нижа од тржишне вредности. Законом се може ограничити начин коришћења имовине. Одузимање или ограничење имовине ради наплате пореза и других дажбина или казни је дозвољено само у складу са законом.

II. ЦАРИНСКИ ЗАКОН (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”, БР. 73/03, 61/05, 85/05, 62/06 И 9/10) КОЈИ ЈЕ БИО НА СНАЗИ У ПЕРИОДУ ОД 1. ЈАНУАРА 2004. ДО 2. МАЈА 2010. ГОДИНЕ.

16. Члан 24. Царинског закона, који је био на снази у периоду од 1. јануара 2004. до 2. маја 2010. године, прописивао је да се против првостепеног решења које у управном поступку донесе царински орган може изјавити жалба Комисији за жалбе Управе царина. Таква жалба не одлаже извршење решења.

17. Члан 25. је прописивао да се другостепена одлука донета у управном поступку може, у складу са одредбама Закона о управним споровима, оспорити у управном спору пред надлежним судом.

18. Члан 105. ст. 1. до 7, прописивао је поступак подношења царинских декларација и проверу приликом царињења. Њиме је било прописано да царински орган може спровести накнадну контролу царинске декларације након што је роба пуштена, што укључује проверу тачности података и преглед комерцијалне документације. Уколико се утврди да се декларација заснивала на нетачним или непотпуним подацима, надлежни орган је морао да предузме корективне мере како би осигурао правилну примену царинских прописа. Све такве ревизије и мере су могле бити спроведене у року од пет година од датума прихватања декларације.

19. Чланом 231. став 2. је било прописано да се камата обрачунава и плаћа почев од дана доспећа, по стопи која је једнака годишњој есконтној стопи централне емисионе банке, увећаној за 15 процентних поена.

20. Чланом 237. је било прописано да, уколико царински орган изврши повраћај износа увозних дажбина, укључујући и износ камате, односно затезне камате, који је зарачунат приликом плаћања тих дажбина, он ће обрачунати и платити камату на повраћени износ од дана наплате дажбина до дана повраћаја.

III. ЦАРИНСКИ ЗАКОН (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”, БР. 18/10, 101/12, 29/15, 108/16 И 113/17) КОЈИ ЈЕ БИО НА СНАЗИ У ПЕРИОДУ ОД 3. МАЈА 2010. ДО 17. ЈУНА 2019. ГОДИНЕ.

21. Члан 254. Царинског закона, који је био на снази од 3. маја 2010. до 17. јуна 2019. године, дефинисао је повраћај као потпуни или делимични повраћај царинског дуга који је био плаћен.

22. Члан 269. је прописивао да уколико износ царинског дуга није плаћен у прописаном року, царински орган обрачунава камату на износ дуга, почев од дана доспелости за плаћање тог дуга, по стопи једнакој годишњој есконтној стопи Народне банке Србије, увећаној за 10 процентних поена.

23. Члан 273. став 1. је прописивао да се, уколико се утврди да плаћени царински дуг није био утврђен у складу са законом, износ који је незаконито наплаћен мора бити враћен. Члан 273, ст. 4. и 5. је прописивао да царински орган, на захтев заинтересованог физичког или правног лица или по сопственој иницијативи, може одобрити такав повраћај.

24. Члан 278. став 1. је прописивао да уколико царински орган изврши повраћај царинског дуга, укључујући и износ камате, односно затезне камате, који је зарачунат приликом плаћања тог дуга, царински орган не плаћа и камату. Члан 278, став 2. је предвиђао да ће, изузетно од става 1. овог члана, царински орган, у складу са

одредбама члана 269. став 1. овог Закона, платити камату када одлука којом је одобрен захтев за повраћај није извршена у року од три месеца од дана њеног доношења.

25. Члан 308. је прописивао да ће царински поступци, који су започети пре дана почетка примене новог Закона, бити окончани у складу са прописима који су важили до дана почетка његове примене.

IV. ЗАКОН О УПРАВНИМ СПОРОВИМА (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”, БРОЈ 111/09)

26. Чланом 4. Закона о управним споровима је прописано да је управни акт појединачни правни акт којим надлежни орган, непосредном применом прописа, решава о одређеном праву или обавези физичког или правног лица, односно друге странке у управној ствари.

27. Члан 11. став 1. прописује да физичко, правно или друго лице може покренути управни спор пред судом ако сматра да му је управним актом повређено неко право или на закону засновани интерес.

V. ЗАКОН О ОБЛИГАЦИОНИМ ОДНОСИМА (ОБЈАВЉЕН У „СЛУЖБЕНОМ ЛИСТУ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ”, БР. 29/78, 39/85, 45/89 И 57/89; „СЛУЖБЕНОМ ЛИСТУ САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ”, БРОЈ 31/93; И „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РС”, БРОЈ 18/20)

28. Члан 154. Закона о облигационим односима дефинише различите основе за подношење захтева за накнаду штете у парничном поступку.

29. Члан 172. став 1. прописује да је правно лице одговорно за било какву штету коју било које од „његових органа” проузрокује.

30. Члан 210. прописује одговорност за стицање без основа.

31. Члан 214. прописује последице стицања без основа.

VI. ДОМАЋА СУДСКА ПРАКСА НА КОЈУ СЕ ВЛАДА ПОЗИВА

32. Влада је Суду доставила једну одлуку Привредног суда у Београду и једну одлуку Привредног суда у Нишу, које су донете у парничним поступцима ради исходавања накнаде, у којима су тужиоци били успешни у погледу својих потраживања за исплату камате на преплаћене износе увозних дажбина.

33. У пресуди П. 101/19 од 12. марта 2019. године, Привредни суд у Београду је разматрао ситуацију у којој је првостепени царински орган, дана 8. новембра 2011. године, наложио предузећу тужиоцу плаћање увозних и других дажбина, које су потом наплаћене путем поступка принудне наплате. Након уложене жалбе, другостепени царински орган је утврдио да су претходно наплаћени износи били противзаконито наплаћени, те је наложио повраћај номиналног износа, али без плаћања камате. У парничном поступку који је уследио, предузеће тужилац је захтевало исплату законске затезне камате за период од дана уплате до дана повраћаја преплаћеног износа, повраћај оног дела уплате који није био враћен, као и накнаду за изгубљену добит, позивајући се на одредбе Закона о облигационим односима које уређују накнаду штете и стицање без основа. Суд је заузео став да, према важећем правном оквиру, странка од које су наплаћене царинске дажбине које није дуговала има право на исплату камате за период од датума плаћања царинских дажбина до датума повраћаја преплаћеног износа. Ту пресуду је потврдио Врховни касациони суд 3. фебруара 2022. године.

34. У пресуди П. 187/20 од 29. октобра 2020. године, Привредни суд у Нишу је разматрао ситуацију у којој је првостепени царински орган, дана 28. септембра 2017. године, наложио предузећу тужиоцу плаћање акциза и пореза на додату вредност, који су потом наплаћени путем поступка принудне наплате. Након уложене жалбе, другостепени царински орган је поништио горенаведену одлуку, уз образложење да предузећу није била пружена прилика да се изјасни о стручном мишљењу на коме се заснивао царински поступак. У парничном поступку који је уследио, тужилац је захтевао повраћај претходно наплаћених износа, позивајући се на одредбе Закона о облигационим односима које регулишу стицање без основа, као и законске затезне камате од дана подношења потраживања. Суд је заузео став да тужилац има право на повраћај износа који су противзаконито наплаћени, заједно са законском затезном каматом од дана подношења потраживања. Ту пресуду је потврдио Привредни апелациони суд 26. априла 2023. године.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

35. Предузеће подносилац се притуживало да му је повређено право на мирно уживање имовине. Позивало се на члан 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, који гласи:

„Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.”

A. Допуштеност

1. Поднесци страна

36. Влада је оспорила да је предузеће подносилац имало „имовину” у смислу члана 1. Протокола број 1, тврдећи да она није могла имати легитимно очекивање да ће примити камату на основу важећег домаћег законодавства (видети став 24. горе). Даље је навела да предузеће подносилац није исцрпело доступна и делотворна домаћа правна средства, као што је парнична тужба за накнаду штете (видети ст. 28– 31. горе).

37. Влада је, конкретно, тврдила да би такво потраживање, поднето у оквиру парничног поступка, било довољно да предузеће подносилац исходује тражену камату. У прилог том ставу, Влада се позвала на домаћу судску праксу, указујући на два предмета у којима су друга предузећа успешно исходовала исплату камате пред домаћим судовима по основу упоредивих потраживања (видети ст. 32–34. горе).

38. Предузеће подносилац се није сложило са наведеним тврдњама Владе и тврдило је да је правилно исцрпело све правне путеве, као и да није било у обавези да покреће било какве додатне поступке у вези са истим основним питањем. Предузеће подносилац је даље изнело аргумент да се судска пракса коју је доставила Влада односи на чињенично и правно другачије ситуације од оне у којој се оно сâмо налази, с обзиром на тренутак у којем је покренут поступак пред царинским органима, као и на различите царинске прописе који су стога били примењиви, а од којих је сваки питање камате уређивао на другачији начин.

2. Оцена Суда

(а) Да ли је предузеће подносилац поседовало „имовину” у смислу члана 1. Протокола број 1

39. Суд понавља да подносилац може да тврди да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 само у оној мери у којој се оспорени догађаји или одлуке односе на његову „имовину” у смислу ове одредбе. Концепт „имовине” на који се односи први део члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију има аутономно значење које није ограничено на власништво над физичким добрима, и независно је од формалне класификације у домаћем праву: одређена друга права и интереси који чине имовину такође се могу сматрати „имовинским правима”, а самим тим и „имовином” у сврху ове одредбе. Питање које је потребно испитати у сваком случају јесте да ли су околности случаја, посматране у целини, дале подносиоцу право на материјални интерес заштићен чланом 1. Протокола број 1 уз Конвенцију (видети *Anheuser-Busch Inc. против Португала* [ВВ], број 73049/01, став 63, ЕСЉП 2007-I).

40. Према устаљеној судској пракси Суда, „имовина” може обухватати или „постојећу имовину” или активу, што обухвата и потраживања, у вези с којима подносилац представке може да тврди да има макар „легитимна очекивања” да ће стећи делотворно уживање имовинског права (видети *Kopecký против Словачке* [ВВ], број 44912/98, став 35, ЕСЉП 2004-IX).

41. Када је имовинско право у природи потраживања, оно се може сматрати „активом” само када има довољан основ у домаћем праву, на пример када постоји устаљена судска пракса домаћих судова која исто потврђује (видети *Kopecký,* цитиран горе, став 52; *Draon против Француске* [ВВ], број 1513/03, став 68, од 6. октобра 2005. године; и *Anheuser-Busch Inc.,* цитиран горе, став 65.).

42. У случајевима где је то утврђено, може доћи до примене концепта „легитимног очекивања” које мора бити конкретније од пуке наде и засновано на законској одредби или правном акту, као што је правноснажна судска одлука (видети *Draon*, цитиран горе, став 65, као и *Gratzinger и Gratzingerova против Чешке Републике* (одл.) [ВВ], број 39794/98, став 73, ЕСЉП 2002-VII).

43. Враћајући се на предметни случај, Суд примећује да се потраживање предузећа подносиоца односи на исплату камате на увозне дажбине које су биле неосновано наплаћене, а затим враћене. Он даље констатује да је, у тренутку покретања домаћег поступка, важећи Царински закон изричито прописивао исплату законске камате у случајевима повраћаја неосновано наплаћених дажбина (видети став 20 горе). Штавише, судска пракса коју је доставила Влада (видети ст. 32–34. горе) показује да су најмање два предузећа у парничним поступцима, на основу Закона о облигационим односима, успешно исходовала исплату камате, чак и у ситуацијама када верзија Царинског закона, која је била меродавна у царинском поступку, више није изричито прописивала такво право.

44. Стога, с обзиром на посебне околности предметног случаја, Суд сматра да се за предузеће подносиоца може сматрати да је имало легитимно очекивање да ће му, након успешног окончања поступка, бити досуђена законска затезна камата. То очекивање је било засновано како на изричитим одредбама Царинског закона који је био на снази у тренутку покретања поступка пред царинским органима, тако и на домаћој судској пракси коју је доставила câма Влада, а која је показивала да су друга предузећа успешно остварила право на исплату камате чак и на основу Закона о облигационим односима. Сходно томе, потраживање камате од стране предузећа подносиоца се може, за потребе члана 1. Протокола број 1, сматрати „имовином”.

(b) Исцрпљивање домаћих правних лекова

(i) Релевантна начела

45. Суд понавља да правило о исцрпљивању домаћих правних лекова из члана 35. Конвенције обавезује оне који настоје да поднесу представку против државе пред Судом да прво искористе правне лекове која пружа домаћи правни систем. Следствено, државе су ослобођене одговарања пред међународним телом за своје поступке пре него што добију прилику да ствари исправе у сопственом правном систему (видети *Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS) против Швајцарск*е [ВВ], број 21881/20, ст. 138–146, од 27. новембра 2023. године, и *Вучковић и др. против Србије* (прелиминарни приговори) [ВВ], број 17153/11 и 29 других, став 70, од 25. марта 2014. године).

46. Обавеза исцрпљивања домаћих правних лекова стога захтева од подносиоца представке да нормално искористи правне лекове који су доступни и довољни у погледу његових или њених притужби у складу са Конвенцијом. Постојање дотичних правних лекова мора бити довољно извесно не само у теорији већ и у пракси, јер ће им у супротном недостајати неопходна доступност и делотворност (*ibid*., став 71.).

47. Да би био делотворан, правни лек мора бити у могућности да директно исправи спорно стање ствари, и мора да нуди разумне изгледе за успех (видети *Balogh против Мађарске*, број 47940/99, став 30, од 20. јула 2004. године; и *Sejdovic против Италије* [ВВ], број 56581/00, став 46, ЕСЉП 2006-II). Међутим, постојање пуких сумњи у изгледе за успех одређеног правног лека који није очигледно узалудан, не представља ваљан разлог да се не исцрпи тај правни пут за исходовање обештећења (видети, на пример, *Scoppola против Италије (бр. 2)* [ВВ], број 10249/03, став 70, од 17. септембра 2009. године, и *Вучковић и други*, цитиран горе, став 74.).

48. Неуспех подносиоца представке да искористи расположиви домаћи правни лек или да га правилно искористи (тј. подношењем жалбе бар пређутно и у складу са формалним захтевима и временским роковима утврђеним у домаћем праву) за исход ће имати проглашавање представке недопуштеном пред овим Судом (видети *Вучковић и др.*, цитиран горе, став 72.).

49. Суд је, међутим, такође често истицао потребу да се правило о исцрпљености примењује са одређеним степеном флексибилности и без претераног формализма (*ibid.*, став 76, са даљим референцама). На пример, било би неоправдано формалистички да се од подносилаца представки тражи да употребе правни лек који чак ни највиши судови њихове земље не би од њих тражили да употребе (видети *D.H. и др. против Чешке Републике* [ВВ], број 57325/00, ст. 117–118, ЕСЉП 2007-IV).

50. Што се тиче правних система који предвиђају уставну заштиту основних људских права и слобода, као што је правни систем у Србији, оштећени појединац је обавезан да провери обим те заштите (видети *Винчић и др. против Србије*, број 44698/06 и 30 других, став 51, од 1. децембра 2009. године).

51. Што се тиче терета доказивања, на Влади која тврди постојање неисцрпљивања је да увери Суд да је правни лек био делотворан и доступан у теорији, као и у пракси, у релевантно време. Пошто се овај терет доказивања задовољи, на подносиоцу представке је да покаже да је правни лек који је Влада понудила заправо исцрпљен или да је из неког разлога неодговарајућ и неделотворан у посебним околностима предмета, и да су постојале посебне околности које су њега или њу ослобађале тог захтева (видети *Вучковић и др.*, цитиран горе, став 77, са даљим референцама).

(ii) Примена ових начела на предметни случај

52. Враћајући се на предметни случај, Суд констатује да се суштина притужбе предузећа подносиоца односи на његову немогућност да исходује исплату камате. У том контексту, предузеће подносилац је искористило домаћа правна средства која су му била на располагању према прописима којима се уређује предметни царински поступак.

53. Имајући наведено у виду, Суд закључује да се судска пракса коју је Влада доставила односила на ситуације које су биле сличне, али не и идентичне ситуацији у којој се налази предузеће подносилац (видети ст. 32–34. горе). Конкретно, до тих ситуација је дошло у време које се разликује од времена одвијања поступка који је предузеће подносилац водило пред царинским органима, при чему се на укључена предузећа примењивао другачији законски режим којим су биле уређене увозне дажбине. Чињеница да су та предузећа била успешна у остваривању својих потраживања путем парничног поступка не може се, сâма по себи, сматрати довољном да Суд од предузећа подносиоца захтева да искористи то правно средство. Она стога не може послужити као здрава основа за одбацивање разумног избора правног пута за исходење обештећења од стране предузећа подносиоца .

54. Суд даље констатује као значајно да сâм Уставни суд није одбацио жалбе предузећа подносиоца на основу тога што није исцрпело ниједан други, ранији, делотворан правни лек, укључујући различите врсте парничних поступака за накнаду штете, као што је то могло учинити (видети став 12. горе; видети такође *Негովановић и др. против Србије*, број 29907/16 и 3 друге представке, став 67, од 25. јануара 2022. године). Стога би такође било неоправдано формалистички да Суд сада утврди другачије (видети, *mutatis mutandis*,*Драган Петровић против Србије*, број 75229/10, ст. 55–57, од 14. априла 2020. године).

55. С обзиром на горе наведено, приговор Владе у вези са неисцрпљивањем домаћих правних лекова, у смислу члана 35. став 1. Конвенције, се мора одбацити, с обзиром на то да чак и када је доступно више од једног потенцијално делотворног правног лека, подносилац представке је дужан да исцрпи само један правни лек по сопственом избору (видети, међу многим другим изворима, *Micallef против Малте* [ВВ], број 17056/06, став 58, ЕСЉП 2009; *Nada против Швајцарске* [ВВ], број 10593/08, став 142, ЕСЉП 2012; *Göthlin против Шведске*, број 8307/11, став 45, од 16. октобра 2014. године; и *O'Keeffe против Ирске* [ВВ], број 35810/09, ст. 109–111, ЕСЉП 2014 (изводи)).

(c) Закључак

56. Суд констатује да предметна притужба није ни очигледно неоснована нити недопуштена по било ком другом основу наведеном у члану 35. Конвенције. Према томе, она се мора прогласити допуштеном.

B. Основаност

1. Поднесци страна

57. Предузеће подносилац је тврдило да чињеница да му царински органи нису досудили камату на враћене увозне дажбине представља повреду његових права према члану 1. Протокола број 1 уз Конвенцију. Оно је тврдило да није адекватно обештећено за неосновано наплаћену царину, будући да надлежни органи нису узели у обзир десетогодишњи период који је био потребан да предузеће добије повраћај средстава, стопу инфлације током тог периода, као ни чињеницу да током тог периода није могло да користи та средства за обављање своје регистроване пословне делатности. Даље је навело да су надлежни органи ретроактивно применили неповољније царинске прописе, који у таквим ситуацијама нису предвиђали исплату камате, уместо прописа који су били на снази у тренутку покретања поступка, а који су изричито гарантовали право на камату.

58. Влада је поновила да није дошло до кршења члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију. Она је тврдила да није дошло до ретроактивне примене неповољнијег правног оквира. Даље је тврдила да су царински органи током целокупног поступка поступали у складу са законом, те да предузете мере нису представљале никакво мешање у имовину предузећа подносиоца. Према њеном схватању, увозне дажбине су, као облик јавних прихода, првенствено служиле за заштиту економске и фискалне политике државе, регулисање трговине и контролу увоза, док се одсуство камате на враћене износе не би могло сматрати наметањем несразмерног терета или нарушавањем правичне равнотеже између интереса појединца и легитимног јавног интереса.

2. Оцена Суда

(a) Да ли је било мешања и примењиво правило

59.Као што је Суд то установио у више наврата, члан 1. Протокола број 1. уз Конвенцију садржи три различита правила: прво правило, наведено у првој реченици првог става, опште је природе и прописује начело мирног уживања имовине; друго правило, садржано у другој реченици првог става, обухвата лишавање имовине и подвргава га одређеним условима; треће правило, наведено у другом ставу, признаје да државе имају право, између осталог, да регулишу коришћење имовине у складу са општим интересима. Друго и треће правило, која се тичу одређених случајева мешања у право на мирно уживање имовине, треба тумачити у светлу општег принципа постављеног у првом правилу (види, међу другим изворима, *Алишић и др. против Босне и Херцеговине, Хрватске, Србије, Словеније и Бивше Југословенске Републике Македоније* [ВВ], број 60642/08, став 98, ЕСЉП 2014, са даљим референцама).

60.У предметном случају, између страна је спорно да ли је одбијање домаћих органа да досуде камату на наплаћене, а потом враћене увозне дажбине, представљало мешање у право предузећа подносиоца на мирно уживање имовине, у складу са чланом 1. Протокола број 1.

61. Суд не може да прихвати аргумент Владе да није дошло до мешања у имовину предузећа подносиоца. Након што се утврди да је предузеће подносилац поседовало „имовину" у виду довољно утемељеног потраживања, накнадно одбијање домаћих органа да признају или спроведу то потраживање нужно представља мешање у мирно уживање те имовине у смислу члана 1. Протокола број 1.

62. Када је реч о томе које се од правила садржаних у члану 1. Протокола број 1 примењује, Суд примећује да су царински органи наплатили увозне дажбине од предузећа подносиоца и задржали та средства током периода од 10 година пре него што су их вратили, без исплате икакве камате. Суд сматра да нема потребе да заузме јасан став по питању правила из члана 1. Протокола број 1 према којем би предмет требало да се испита – односно да ли је исти потребно испитати у контексту лишавања имовине или контроле њене употребе – јер су начела који регулишу питање оправдања у оба контекста суштински иста, укључујући, иначе, легитимност циља сваког мешања, као и његову пропорционалност и очување правичне равнотеже (видети, *mutatis mutandis, Denisova и Moiseyeva против Русије*, број16903/03, став 55, од 1. априла 2010. године, и *Credit Europe Leasing Ifn S.A. против Румуније*, број 38072/11, ст. 68–71, од 21. јула 2020. године).

(b) Да ли је мешање било прописано законом

63. Суд понавља да постојање правног основа у домаћем праву сâмо по себи није довољно да задовољи начело законитости, које поред тога претпоставља да су важеће одредбе домаћег закона довољно доступне, прецизне и предвидиве у својој примени (видети, међу многим другим изворима, *Beyeler против Италије* [ВВ], број 33202/96, став 109, ЕСЉП 2000-I; и *Centro Europa 7 S.r.l. и Di Stefano против Италије* [ВВ], број 38433/09, став 187, ЕСЉП 2012).

64. Суд примећује да су, у време када је предузеће подносилац увезло робу, као и у време када је покренут поступак накнадне контроле царинске декларације, важећи царински прописи прописивали право на камату у случају повраћаја увозних дажбина (видети став 20. горе). Међутим, у тренутку када је коначно утврђено да предузеће подносилац није било у обавези да плати увозне дажбине које су наплаћене, важећи прописи више нису прописивали такво право на камату у случају повраћаја средстава (видети став 24. горе). Такође даље примећује да је закон који је касније ступио на снагу, а који је примењен као основ за одбијање захтева предузећа подносиоца за исплату камате, прописивао да се царински поступци започети пре његовог ступања на снагу окончају у складу са прописима који су претходно били на снази (видети став 25. горе).

65. Суд понавља да је првенствено на домаћим судовима да тумаче и примењују домаће право; његова улога се своди на утврђивање да ли су утицаји таквог тумачења у складу са Конвенцијом (видети, на пример, *Алишић и др. против Босне и Херцеговине, Хрватске, Србије, Словеније и Бивше Југословенске Републике Македоније* [ВВ], цитиран горе, став 113; као и *Democracy and Human Rights Resource Centre и Mustafayev против Азербејџана*, број 74288/14 и 64568/16, став 67, од 14. октобра 2021. године, са даљим референцама).У предметном случају, Суд не сматра неопходним да утврђује да ли је мешање „било под условима прописаним законом", будући да је, у сваком случају, оно било у супротности са захтевима члана 1. Протокола број 1, из разлога наведених у наставку.

(c) Легитиман циљ

66. Имајући у виду да се увозне дажбине и царине на увезену робу морају сматрати делом области опорезивања, што представља сâму срж прерогатива јавне власти (видети, међу осталим изворима, *Krayeva против Украјине*,

број 72858/13, став 28, од 13. априла 2022. године), Суд прихвата да су мере у вези са царинама имале за циљ остваривање легитимних циљева, односно заштите економске и фискалне политике државе (видети став 58. горе).

(d) Пропорционалност мешања

67. Преостало питање за Суд јесте да утврди да ли су домаћи органи, приликом одбијања доделе камате на враћене увозне дажбине, успоставили потребну правичну равнотежу између права на имовину предузећа подносиоца и захтева општег интереса, узимајући у обзир поље слободне процене остављено државама уговорницама у тој области. Потребна равнотежа неће бити постигнута уколико је дотични власник имовине морао да сноси „појединачан и прекомеран терет".

68. Предметно мешање је довело до тога да предузеће подносилац скоро 10 година није могло да располаже средствима уплаћеним на име измирења увозних дажбина, а да притом није добило никакву накнаду с тим у вези. Након накнадне контроле царинских декларација започете 2009. године, царински органи су закључили да претходно одобрени повлашћени третман није требало да буде примењен, те су донели низ одлука којима је утврђена обавеза плаћања увозних дажбина. Како жалба предузећа подносиоца против тих одлука није одложила њихово извршење, предузеће је било дужно да одмах плати увозне дажбине како би испунило обавезе које су наметнули царински органи, упркос томе што је доследно оспоравало првобитну процену. Првостепени царински органи су тек 2018. године коначно утврдили да су увозне дажбине биле неосновано наплаћене и наложили повраћај износ главнице, али без плаћања икакве камате. Другостепени царински орган је потврдио такав приступ 2019. године, као што је то касније учинио и Управни суд, док је Уставни суд 2022. године одбацио уставну жалбу предузећа подносиоца поднету у вези са тим на основу члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију.

69. Суд доследно доводи у везу исплату затезне камате са кашњењем надлежних органа при повраћају потраживања (видети *Eko-Elda AVEE против Грчке*, број 10162/02, став 29, ЕСЉП 2006-IV). Конкретно, Суд је заузео став да је адекватност накнаде, у смислу члана 1. Протокола број 1, умањена уколико се она исплаћује без узимања у обзир околности које могу довести до умањења њене вредности, као што су неоправдано кашњење или дуготрајна немогућност приступа или коришћења предметних новчаних износа (видети *Stran Greek Refineries и Stratis Andreadis против Грчке*, од 9. децембра 1994. године, став 82, Серија А бр. 301-Б; *Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão и други против Португала*, број 29813/96 и 30229/96, став 54, ЕСЉП 2000-I; и *Angelov против Бугарске*, број 44076/98, став 39, од 22. априла 2004. године). У таквом случају, Суд ће првенствено узети у обзир да ли су надлежни органи исплатили затезну камату како би надокнадили обезвређивање доспелог износа услед протека времена (видети, међу многим другим изворима, *Akkuş против Турске*, од 9. јула 1997. године, став 29, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1997-IV*; *Chinnici против Италије (број 2)*, број 22432/03, став 43, од 14. априла 2015. године). Исплата камате је суштински повезана са обавезом државе да надокнади разлику између износа који се дугује и износа који је поверилац на крају примио (видети *Eko-Elda AVEE против Грчке*, цитиран горе, став 29.).

70. Суд је раније утврдио да кашњења у распону од пет до десет година приликом повраћаја преплаћеног пореза могу озбиљно утицати на финансијски положај предузећа, те да се та ситуација не може санирати пуким враћањем главнице (видети *Buffalo S.r.l. у стечају против Италије*, број 38746/97, ст. 36–37, од 3. јула 2003. године). Поред тога, Суд је заузео став, у контексту утврђивања правичне накнаде на основу члана 41. Конвенције у предметима који се тичу незаконитог мешања у имовинска права, да би накнада, колико год је то могуће, требала да доведе подносиоца представке у положај у којем би се налазио да до повреде није ни дошло (видети *Akhverdiyev против Азербејџана* (правична накнада), број 76254/11, став 33, од 21. марта 2019. године; *Boyadzhieva и Gloria International Limited EOOD против Бугарске*, бр. 41299/09 и 11132/10, ст. 54–55, од 5. јула 2018. године, и *Beshiri и други против Албаније* (одл.), број 29026/06, став 202, од 17. марта 2020. године). Стога, како би се узео у обзир проток времена, тржишну вредност имовине у тренутку када ју је држава одузела је потребно прерачунати у њену садашњу вредност ради ублажавања утицаја инфлације, а такође треба применити и просту законску камату за период током којег је подносилац представке био лишен те имовине (видети *Guiso-Gallisay против Италије* (правично задовољење) [ВВ], број 58858/00, став 105, од 22. децембра 2009. године). Таква разматрања су релевантна приликом утврђивања сразмерности мешања у предметном случају.

71. Суд понавља да принцип доброг управљања захтева од јавних органа да, у случају да су начиниле пропуст, предузму одговарајуће кораке како би исти исправиле и да сносе последице сопствених грешака, уместо да терет пребацују на појединца на кога се такав пропуст односи (видети *Ibrahimbeyov и други против Азербејџана*, број 32380/13, ст. 53–54, од 16. фебруара 2023. године). У случају предузећа подносиоца, одбијање надлежних органа да досуде било какву камату значило је да је оно добило само номинални износ који је уплатило готово 10 година раније. Конкретно, они нису узели у обзир временски период током којег предузеће подносилац није

могло да располаже уплаћеним износима, стварни економски губитак проистекао из таквог дуготрајног задржавања средстава, као ни губитак вредности новца услед инфлације (видети став 14. горе).

72. Претходна разматрања су довољна да Суду омогуће доношење закључка да домаћи органи нису успели да успоставе неопходну правичну равнотежу између захтева општег интереса и заштите имовинских права предузећа подносиоца. Чак и када се узме у обзир широко поље слободне процене које се даје државама уговорницама у области опорезивања и наплате увозних дажбина, чињеница да је, након готово 10 година, извршен повраћај само номиналног износа, без икаквог механизма за надокнаду последица услед протека времена, дуготрајне онемогућености предузећа да располаже уплаћеним средствима или губитка њихове вредности услед инфлације, значи да су надлежни органи на предузеће подносиоца ставили појединачан и прекомеран терет. Такво поступање није надокнадило стварни економски губитак настао услед тога што су надлежни органи задржали новац скоро деценију, те стога није обезбедило онај ниво надокнаде који је неопходан за одржавање правичне равнотеже између захтева општег интереса и заштите појединачних имовинских права предузећа подносиоца. Према мишљењу Суда, надлежни органи су били дужни да макар досуде просту законску камату на неосновано наплаћене увозне дажбине, будући да је изостанак такве камате лишио предузеће подносиоца адекватног и делотворног обештећења.

73. Сходно томе, дошло је до кршења члана 1. Протокола број 1. уз Конвенцију.

II. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

74. Члан 41 Конвенције гласи:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.”

A. Материјална штета

75. Предузеће подносилац је потраживало износ од 13.428.644 динара (RSD – приближно 114.620 евра (EUR)) на име материјалне штете, као износ који одговара камати на неосновано наплаћене увозне дажбине, обрачунатој од датума наплате до датума повраћаја, утврђеној применом законске каматне стопе прописане Царинским законом који је био на снази у тренутку повраћаја (видети став 22. горе).

76. Зарад поткрепљивања свог потраживања, предузеће подносилац је доставило налаз вештака који садржи детаљан обрачун имовинске штете према три алтернативна сценарија: применом законске каматне стопе прописане Царинским законом који је био на снази у време покретања поступка, применом законске каматне стопе прописане Царинским законом који је био на снази у време окончања поступка, као и применом законске затезне каматне стопе прописане Законом о затезној камати.

77. Влада је оспорила ово потраживање, тврдећи да је неутемељено и прекомерно. Она није оспорила ваљаност налаза вештака који је доставило предузеће подносилац, нити методологију или прорачуне садржане у њему. Поред тога, Влада је навела да би, у случају утврђивања повреде, требало применити законску стопу затезне камате прописану Законом о затезној камати.

78. Имајући у виду чињеницу да Царински закон, на који се позива предузеће подносилац, није прописивао исплату камате у случајевима повраћаја неосновано наплаћених увозних дажбина (видети став 24. горе), и узимајући у обзир наводе Владе у том погледу (видети став 77. горе), Суд сматра да законска затезна камата, прописана Законом о затезној камати, представља одговарајући основ за утврђивање материјалне штете коју је претрпело предузеће подносилац у предметном случају. Овај закључак је заснован на специфичним обележјима домаћег правног оквира и околностима предметног случаја, те га не треба тумачити као успостављање општег правила о каматној стопи која би се примењивала у другим државама уговорницама.

79. Међутим, Суд сматра да израчунавање потенцијалних губитака које је претрпело предузеће подносилац представља сложен технички поступак, који он сâм није у могућности да спроведе. Узимајући у обзир и чињеницу да Влада није оспорила ваљаност налаза вештака који је поднело предузеће подносилац, нити методологију на којој је исти заснован (видети став 77 горе), Суд не види разлог да се не ослони на тај налаз у сврху процене потраживања предузећа подносиоца (видети *Sakskoburggotski i Chrobok против Бугарске* (правично задовољење), број 38948/10 и 8954/17, став 43, од 2. маја 2023. године).

80. С обзиром на чињеницу да су износи главнице који су наплаћени по основу увозних дажбина већ враћени, једини преостали новчани губитак односи се на камату која се приписује периоду између датума наплате и датума повраћаја средстава. У горенаведеном налазу вештака, применом законске стопе затезне камате утврђене

Законом о затезној камати, губици предузећа подносиоца су израчунати у износу од RSD 11.163.347 (што одговара износу од EUR 95.284), а односе се на све износе који су неосновано наплаћени по основу увозних дажбина, за период од дана њихове наплате до дана њиховог повраћаја. Стога ће Влада исплатити предузећу подносиоцу износ од EUR 95.284, као и било који порез који се може наплатити у вези са материјалном штетом.

B. Нематеријална штета

81. Предузеће подносилац је тражило износ од EUR 3.000 на име накнаде за претрпљену нематеријалну штету.

82. Влада је оспорила ово потраживање.

83. Суд сматра да је предузеће подносилац претрпело нематеријалну штету услед утврђене повреде, која се не може надокнадити самим утврђењем повреде. Процењујући на правичној основи, у складу са чланом 41. Конвенције, Суд сматра разумним и правичним да предузећу подносиоцу досуди износ од EUR 3.000 по овом основу, заједно са било каквим порезом који би могао да буде наплаћен.

C. Трошкови и издаци

84. Предузеће подносилац је такође тражило износ од EUR 17.960 на име трошкова и издатака насталих у поступцима пред домаћим судовима, као и на име трошкова и издатака насталих пред Судом.

85. Влада је оспорила ово потраживање као неосновано и претерано.

86. Суд понавља да подносилац има право на повраћај трошкова и издатака само у оној мери у којој је доказано да су стварно и нужно настали и да су такође разумни у погледу њиховог износа. Односно, подносилац их је морао платити, или је дужан да их плати, у складу са законском или уговорном обавезом, и морали су бити неизбежни како би спречили утврђену повреду или добијање накнаде (видети, на пример, *Стеван Петровић против Србије*, број 6097/16 и 28999/19, став 186, од 20. априла 2021. године). У предметном случају, имајући у виду документацију у свом поседу, Суд сматра да је разумно досудити предузећу подносиоцу износ од EUR 4.500 којим би се покрили трошкови и издаци по свим тачкама, као и било који порез који се може наплатити предузећу подносиоцу на тај износ.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. Проглашава представку допуштеном;

2. Утврђује да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију;

3. Утврђује

(a) да Тужена мора да исплати предузећу подносиоцу, у року од три месеца од дана када ова пресуда постане правоснажна у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, следеће износе које треба претворити у националну валуту Тужене по стопи која се примењује на дан исплате:

(i) EUR 95.284 (деведесет пет хиљада две стотине осамдесет и четири евра), као и било који порез који се може наплатити у вези са материјалном штетом;

(ii) EUR 3.000 (три хиљаде евра), као и било који порез који се може наплатити у вези са нематеријалном штетом;

(iii) EUR 4.500 (четири хиљаде пет стотина евра), као и било који порез који се може наплатити предузећу подносиоцу представке у вези са овим износом у погледу трошкова и издатака;

(b) да, по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба исплатити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена;

4. Одбацује преостали део захтева предузећа подносиоца за правичним задовољењем.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми дана 13. октобра 2026. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Milan Blaško	Ioannis Ktistakis
Секретар	Председник